

Goed gelukt

Hoe ontstaat een tuinontwerp? Waar komen de ideeën vandaan, en hoe leiden die tot een kloppende tuin? In deze rubriek vertellen bekende tuinontwerpers over hun meest geslaagde project.

Foto: Maayke de Ridder

Monique Donders en Pierre van der Heiden van tuinontwerpbureau Denkers in Tuinen over hun stadstuin in Zeist - www.denkersintuinen.nl

‘Een schuilplaats waar je jezelf kunt zijn’

Monique Donders en **Pierre van der Heiden** van tuinontwerpbureau Denkers in Tuinen ontwierpen een stadstuin in Zeist op basis van een gedicht. ‘Geweldig om het ontwerpproces te beginnen met een gedicht: dat hadden we nog nooit meegemaakt.’

tekst EDWIN ODEN | beeld MARTIN VAN LOKVEN

Het begon met een gedicht van de Zeeuwse dichter J. C. van Schagen:

ergens moet het zijn
een soort verwilderde tuin
van oude stilte

de boom voor het huis
zacht wazelt hij zijn verhaal
niemand begrijpt het

het heeft geregend
de tuin dampd goede geuren
aarde die verlangt

Tuineigenaar Lois had het opgenomen in haar speciale tuinschriftje waarin ze foto's, tekeningen en flarden tekst had verzameld om een beeld te schetsen van de tuin waarin zij en haar man Gerard zich zouden thuisvoelen. Ongeveer zoals dát gedicht: zo moest hun tuin in Zeist worden, zeiden ze tegen tuinontwerpers Monique Donders en Pierre van der Heiden. Die waren blij verrast met het verzoek van Lois en Gerard om hun tuin te ontwerpen: "Geweldig om het ontwerpproces te beginnen met een gedicht: dat hadden we nog nooit meegemaakt", vertelt Monique enthousiast. "En het gebeurt ons ook niet vaak dat een opdrachtgever van tevoren een compleet plakboek voor ons samenstelt." "Lois probeerde daar vooral een gevoel mee uit te drukken", gaat Pierre verder. "Daar hadden we veel aan, want het gevoel van de tuineigenaar is voor Monique en mij altijd het belangrijkste uitgangspunt bij het ontwerpen van een tuin. Omdat alles draait om hoe iemand zich straks in z'n tuin voelt. Je kunt een tuin maken die volledig voldoet aan allerlei specifieke eisen van een tuineigenaar, maar als het algehele gevoel van de tuin niet klopt, is hij niet geslaagd." Fast forward: toen hij eenmaal af was, herkennen Lois en Gerard de sfeer van Van Schagens gedicht in hun tuin. Monique: "Een groter compliment kun je ons niet geven: een tuin die is geworden wat iemand zoekt en diens hart veroverd. Dan is een ontwerp écht goed gelukt."

Feeëriek maar strak

Monique en Pierre, behalve al ruim dertig jaar een stel sinds vijftien jaar ook zakenpartners in hun bedrijf Denkers in Tuinen, hebben een duidelijke

1

4 Strakke lijnen gecombineerd met uitbundige beplanting maken de tuin tot een oord voor verstillig.
5 Potten met kleurrijke eenjarigen: levendige kers op de taart.

2

1 De muur op de erfgrans werd wit, net als binnen, waardoor een patio-achtige sfeer ontstond.

2 De twee gleditsia's verbinden de tuin met de omringende bomen.

3 De kruiden in blauwe potten zijn makkelijk te plukken vanuit de keuken.

4

5

taakverdeling: zij weet als ervaren projectmanager alles van stijlen, materialen en planten en is bedreven in het bij tuineigenaren naar boven krijgen welke tuin ze precies willen, hij legt zich toe op de concrete vertaling daarvan naar het uiteindelijke tuinontwerp - een vak dat bij hem als jongetje al begon op de Boskoopse kwekerijen waar zijn opa's werkten, en hem sindsdien nooit meer losliet. "Monique doet de mensenkant, ik zit als een monnik te ontwerpen," vat Pierre hun samenwerking gekscherend samen, "allebei doen we waar we het beste in zijn." Hun tuinontwerpen - van stadstuinen tot boerderijtuinen - onderscheiden

'Goed geplaatste zichtlijnen dragen een tuin'

zich door de krachtige lijnen, de aandacht voor ruimte en licht, de hoofdrol voor planten en het oog voor detail. Pierre: "Goed geplaatste zichtlijnen dragen een tuin: zelfs als er nog geen plantje in staat, voelt de tuin dan al goed aan. Maar met de juiste details en het gebruik van mooie, goed afgewerkte materialen geef je hem pas echt smool."

Hoe brachten Monique en Pierre de poëzie van Van Schagen in deze tuin? Pierre glimlacht: "Dat is een gevoel, hè? Dat laat zich nooit helemaal beetpakken." Monique: "Laat ik een poging wagen: het naar binnen gerichte en verstilde van het gedicht hebben we vertaald door de tuin te laten aanvoelen als een patio: een schuilplaats waar je jezelf kunt zijn, waar je los bent van alles wat er in de buitenwereld op je afkomt. Verder heeft het gedicht ook iets feeërieks, vandaar dat we kozen voor allerlei zoet geurende planten, en veel verschillende soorten planten. We hebben het overigens wel gecombineerd met strakke lijnen, want de inrichting van het huis is sereen en modern. Zo smeedden we huis en tuin tot een eenheid. Dat was nodig, anders zou het geheel onlogisch en onrustig hebben aangevoeld."

Kakofonie

De rust die nu in de tuin heerst, was ver te zoeken toen Monique en Pierre voor het eerst op locatie kwamen. Monique: "Het was een kakofonie aan indrukken: ►

vijf buren eromheen, een jarendertighuis waar in twee verschillende stijlen iets was aangebouwd, buitenwanden die verschillende kleuren hadden, en je zag een fietsenberging en een schuur die de aandacht trokken. Het eerste wat we daarom hebben gedaan, was de gevels in een donkere kleur laten keimen, en de muur die op de erfgrans staat wit te maken, net als binnen - daardoor loopt de binnenmuur nu optisch door naar buiten, wat interieur en tuin met elkaar verbindt. Zo daalde een weldadige kalmte neer over de tuin, er ontstond een patioachtige sfeer.”

Als strakke, rustgevende lijnen bedacht Pierre twee ‘catwalks’ met zwevend gelegde betontegels die vanuit het huis recht naar achteren lopen en het huis verbinden met de overkapping achter in de tuin. Andere ‘strakke’ ingrediënten zijn het rechthoekige grasveld en de rechthoekige beplantingsvakken. Pierre: “Door met die rechte lijnen voldoende rust te creëren, konden we als tegenhanger ‘onrust’ toelaten in de beplanting: die mocht een feestje zijn, met door de seizoenen heen allerlei veldboeketachtige kleuren en structuren. Lois en Gerard wilden een uitbundige rijkdom aan planten, ook om allerlei insecten en vogels aan te trekken. Zo haal je natuur en verstillings de tuin in, zoals Lois met dat gedicht bedoelde.”

Lekker schuren

Monique en Pierre staan bekend om hun uitgedokterde beplantingsplannen. Daarmee valt bij hen niet te marchanderen. Heeft een kweker een bepaalde plant niet op voorraad, dan accepteren Monique en Pierre geen alternatief: er komt dan voorlopig gewoon een stokje te staan op die plek, totdat de bewuste plant weer verkrijgbaar is.

Monique houdt van dat gepuzzel met een beplantingsplan: “Supergaaf om net zo lang te passen en meten totdat je op dat kleine stukje grond constant iets bloeiends hebt. Een goed doordacht plan dat rekening houdt met aspecten als grondsoort, hoeveelheid zonlicht, microklimaat en onderlinge verdraagzaamheid van planten, geeft een tuinontwerp grote meerwaarde.” En dan is er nog de keuze voor de kleurstelling van een border: die vraagt ook de nodige kennis en ervaring. Monique: “In de tuin van Lois en Gerard mocht het contrasteren, maar met contrast moet je ook weer oppassen, een border moet wel een geheel blijven. Ze geeft een voorbeeld: in de schaduwrijke voortuin - die met z'n oude eik en beuk helemaal past in de statige, lommerrijke laan waaraan het huis ligt - plaatsten ze een oranje toverhazelaar, met daaronder knalroze cyclamen. “Lekker schuren,” noemt Monique dat, “dan raakt de tuin je ziel.”

DE TUINEIGENAREN

Lois: ‘Elke dag worden we weer blij van onze tuin. Al die kleurige bloemen maken het hier vaak een feestelijk gezoem van insecten. De indeling voelt ook goed, met veel fijne zithoekjes. En het pure en serene van allerlei details is mooi, zoals de zwevende catwalks, of de oude eiken balken van de overkapping. Vroeger was de tuin een rommelig voetbalveldje voor de kinderen, nu hebben we er een huiskamer bij gekregen: ‘s zomers zijn we bijna altijd buiten. Monique en Pierre hebben er echt een besloten plek voor mijmering en verstillings van gemaakt, precies wat wij wilden. Aanvankelijk hadden we een paar hoveniers gevraagd om de tuin te ontwerpen, maar dan stelden ze rozenpoortjes voor, terwijl wij juist vroegen om een moderne tuin met siergrassen. Bij Monique en Pierre voelden we ons wél begrepen. Ik kan het iedereen aanraden: neem een ervaren tuinontwerper, die maakt je tuin zoveel mooier, prettiger en beter dan je als leek kunt.’

ONTWERPTIPS

- Behoud het goede dat er al is in de tuin, zoals hier de monumentale magnolia; hij maakt de uitstraling van de tuin in één klap zoveel natuurlijker.
- Creëer rustige tuinranden door erfafscheidingen dezelfde kleur te geven of door daar een ‘haag op poten’ te plaatsen: een leischerm met beukenhaag waarvan je alleen de bovenste meter in blad laat staan.
- Plant een nieuwe border niet meteen aan. Laat eerst het onkruid er uitrazen. Nadat het onkruid is opgekomen, haal je het weg voordat het zaad zet. Dit herhaal je een paar keer. Vervolgens poot je je nieuwe planten. Zo komt er weinig onkruid tussen de planten op.

OPVALLENDE ELEMENTEN

- Zwevende ‘catwalks’ van Schellevis betontegels.
- Verharding van Flachkorn grind (achtertuintuin) en Perle noir grind (voortuintuin).
- Cortenstalen gras- en borderranden.
- Hoogteverschil van 12 centimeter tussen huis en tuin is doorgetrokken tot de verharding voor de overkapping.
- Buitendouche van oude acaciastam, met brandweerkraan.
- Tuinwanden van in wisselende breedte gezaagd larikshout.
- De glasstrook in de overkapping laat licht binnen en maakt het ontwerp luchtig.
- Verticale bielzen lijken vrij te staan van de overkapping.

BEPLANTING

- In de voortuin: stinzenplanten als *Chionodoxa sardensis*, *Corydalis cava*, *Galanthus nivalis* en *Cyclamen coum*, het solitaire boompje *Hamamelis x intermedia* ‘Jelena’, heesters als *Rhododendron* ‘Cunninghams White’ en *Euonymus alatus* ‘Compactus’, siergrassen als *Deschampsia cespitosa* ‘Goldtau’ en *Carex morrowii* ‘Gilt Edge’, structuurplanten als *Brunnera macrophylla*, vullende planten als *Pulmonaria montana* ‘Blue Ensign’, bodembedekkers als *Ajuga reptans* ‘Atropurpurea’ en weefplanten als *Aquilegia vulgaris*.
- In de achtertuin: bolgewassen als *Crocus tomassinianus* ‘Ruby Giant’, *Chionodoxa sardensis*, *Camassia leichtlinii* ‘Caerulea’ en *Allium atropurpureum*. Siergrassen als *Panicum virgatum* ‘Shenandoah’, *Pennisetum alopecuroides* ‘Hameln’ en *Stipa tenuissima*. Solitair en structuurplanten als *Cimicifuga* ‘James Compton’, *Echinops ritro* ‘Veitch’s blue’, *Kniphofia uvaria*, *Crocsmia* ‘Lucifer’, *Hemerocallis* ‘American revolution’, *Penstemon* ‘Andenken an Friedrich Hahn’, *Papaver orientale* ‘Harvest moon’. Vullende planten als *Helenium* ‘Rubinzweg’, *Echinacea purpurea* ‘Pica Bella’, *Agastache* ‘Black Adder’, *Phlomis russeliana*, verschillende soorten *Geranium*, *Salvia nemorosa* ‘Caradonna’ en *Nepeta faassenii* ‘Grol’. Weefplanten als *Aquilegia* ‘William Guinness’, *Verbena bonariensis* en *Alcea rosea* ‘Nigra’. Bodembedekkers als *Epimedium x versicolor* ‘Sulphureum’, *Viola riviniana* ‘Purpurea’ en *Omphalodes verna*. Verder in de achtertuin onder andere heesters als *Hydrangea quercifolia* en *Sarcococca hookeriana* ‘Winter Gem’, klimplanten als *Wisteria sinensis* ‘Prolific’ en *Clematis viticella*, en een ‘haag op poten’ van *Fagus sylvatica*. ♦